

освітньої діяльності, безперервного розвитку методичної компетентності потрібне безмежне бажання до розвитку, вдосконалення, впровадження нового та передача цих знань тим, хто здобуває професію вчителя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Авшенюк Н. М., Десятов Т. М., Дяченко Л. М., Постригач Н. О., Пуховська Л. П., Сулима О. В. Компетентнісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія та практика: монографія. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – с. 40.

2. Lykтей L. State of development of teachers' method competence in foreign countries. Three Seas Economic Journal. Vol. 2 No. 1, 2021. p. 47.

УДК [004.773.7:005.5] : [37:069] (477)

О.П. Міхно, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ОНЛАЙН-ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО МУЗЕЮ УКРАЇНИ

Педагогічний музей України засновано 1901 р. у Києві як установу, покликану зберігати і популяризувати надбання педагогічної спадщини. Відмінною рисою закладу стала його адресність – звернення передусім до вчителя як просвітителя, прагнення допомогти йому змінити рутинну систему освіти.

Всупереч думці, що музей є зібранням документів і предметів, які відображають переважно історичне минуле певної галузі культури, Педагогічний музей початку ХХ ст. концентрував у межах свого інформаційного простору найрезультативніші досягнення в галузі теорії, практики та методики педагогічної науки. Це не був музей історії освіти – концепція його розвитку передбачала більш гнучку, багатогранну, затребувану практичну діяльність. З побудовою у 1912 р. спеціального приміщення на вулиці Володимирській Педагогічний музей став своєрідним поліфункціональним освітньо-методичним та просвітницьким універсальним центром тодішнього Київського навчального округу [2, с. 736]. Сучасний Педагогічний музей України продовжує ці традиції, представляючи відвідувачам, зокрема віртуальним, не лише історію освіти, а й актуальні музейно-педагогічні практики. Яскравим прикладом такого підходу є електронний інформаційний ресурс «Музейна педагогіка» – єдина в Україні інформаційна платформа, на якій в цілісному й систематизованому вигляді представлено український досвід освітянського музейництва. Створено цей ресурс у межах діджиталізації діяльності музею, яка охоплює усі традиційні напрями музейної роботи: науково-дослідну, експозиційно-виставкову, науково-фондову та культурно освітню діяльність.

Акцентуємо, що музейне життя і офлайн, і онлайн – це постійний рух: наукові конференції, різні культурно-освітні заходи, кропітка і, водночас, кипуча робота над створенням нових виставок. А от над тишею у музейній експозиції люблять покепкувати, але це швидше щось говорить про рівень таких «кепкувальників», а не про музей. Згадаймо слова Джерома Селінджера, який у романі «Ловець у житті» філософськи написав: «Але найдужче мені подобалося в тому музеї ось що: там усе завжди лишалося на своєму місці. Ніщо там не змінювалося. Приходь туди хоч сто тисяч разів... Ніщо не змінювалось. Змінювався тільки ТИ сам. Не те що з кожним

разом робився багато старшим абощо. Я маю на увазі зовсім не це. Просто ти ставав інший, і край» [4, с. 184]. Це ж якраз про виняткову роль і унікальний вплив музею на відвідувача.

Нині музеї всього світу активно працюють онлайн. Педагогічний музей України теж має свою стратегію онлайн-діяльності, яка здійснюється передусім шляхом реалізації різних онлайн-проектів, які:

- залучають нову аудиторію, зокрема й насамперед – молодь;
- є потужним інструментом передачі емоцій;
- не пропонують щось принципово інноваційне, а задовольняють фактичні потреби аудиторії;
- не є альтернативою офлайн-відвідуванню, а дають змогу онлайн-відвідувачу пережити те, до чого він / вона ніколи б не мав доступу будь-яким іншим способом;
- є частиною освітньої діяльності музею та ефективніше подають традиційні чи вводять нові поняття та теми;
- використовується в межах місії музею, а не як окрема індивідуальна пропозиція.

Розглянемо онлайн-проекти музею детальніше і розпочнемо з електронного інформаційного ресурсу «Музейна педагогіка». Ресурс створений у 2014 р., коли на підставі аналізу наявної в українському музейному інтернет-просторі інформації, науковці музею дійшли висновку, що українські музеї надзвичайно потужно, творчо, інтенсивно працюють з дітьми та молоддю, однак цей досвід ніким не узагальнюється, немає єдиного майданчика, де були б представлені напрацювання колег. Тобто ніхто в Україні не те, що не займався вивченням практичного досвіду музейників, але й не збирав, не узагальнював таку інформацію. Це була головна причина і водночас головне завдання: здійснити моніторинг, узагальнити й систематизувати те, що практично робиться в Україні у царині музейної педагогіки [1, с. 704]. Ресурс оновлюється щотижнево і, що принципово, орієнтований не лише на музейників, а й на педагогів. Станом на сьогодні на ресурсі «Музейна педагогіка» – 3273 публікації, з них 2287 у розділі «Освітні програми музеїв», який є акцентним у структурі ресурсу і має такі особливості:

- географія: представлені всі регіони від Закарпаття до Донеччини й від Чернігівщини до Херсонщини й Одещини;
- для розміщення на ресурсі береться інформація з офіційних музейних сайтів, а не дописів у соціальних мережах, які мають нерегулярний і часто популярно-рекламний характер;
- представлені музеї різного рівня і форми власності: від національних до маленьких районних і шкільних музеїв.

Щодо актуальної в умовах пандемії COVID-19 теми онлайн, зазначимо, що онлайн-освітніх програм українські музеї наразі не пропонують. А от музейні освітні онлайн-проекти є, і яскравим прикладом є онлайн-проекти Педагогічного музею України (Міхно та Матвійчук, 2021). Розглянемо ті з них, які, на нашу думку, можуть бути корисними вчителю у його діяльності:

- віртуальний інформаційно-освітній проект «Педагогічний календар-2022» на сайті та на офіційній сторінці музею у соціальних мережах Фейсбук та Інстаграм, де регулярно з'являється інформація про педагогів, освітніх та культурних діячів-ювілярів, найважливіші події з історії освіти; хештег [#ПедагогічнийКалендар2022](#);

- онлайн-проект «Цитата від Музи педагогіки» у Фейсбучі та Інстаграмі, який користується надзвичайною популярністю. Дописи проекту можна знайти за хештегом [#Цитата від Музи педагогіки](#);

- онлайн-проект «100річні книжкові і100рії» знайомить віртуального відвідувача з педагогічними виданнями, що побачили світ у 1922 р. хештег [#100річні книжкові і100рії](#);

- розпочато процес адаптації оцифрованих книжкових фондів музею для осіб з важкими порушеннями зору: тепер оцифровані книги можна завантажувати у більш доступних форматах, а саме: загальнопедагогічні книги – у форматі doc., а дитячі книги у 2 форматах: doc. та аудіо. Щотижня підписники сторінки музею у Фейсбук мають змогу ознайомитися з адаптованими виданнями за хештегами [#доступні фонди педмузею](#) та [#аудіофонди педмузею](#). Нещодавно в межах цього проекту розпочато підпроект «Сухомлинський серед зірок», де дитячі твори Василя Сухомлинського начитують зірки спорту, причому значна частина з них – це паралімпійці;

- онлайн-проект «Топ 5 за версією Педагогічного музею України», який реалізується з метою популяризації історії освіти. Щомісяця на Фейсбук-сторінці музею розміщується п'ять (за версією музею) найцікавіших фактів, об'єктів, подій, пов'язаних з історією України, зокрема, з історією освіти;

- онлайн-проект «Шкільний підручник» у Фейсбук та Інстаграм представляє підручники другої половини ХХ ст. з фондів музею: фото обкладинки та інформація про авторів, тираж, вартість підручника;

- на сайті музею у вільному доступі знаходяться електронні варіанти видань та публікацій музею у розділі [«Публікації»](#), а в розділі [«Віртуальні виставки»](#) можна знайти багато оцифрованих матеріалів з фондів музею;

- онлайн-проект «Педагогічна мапа Києва»: розповіді про місця, пов'язані з педагогами (вулиці, пам'ятники, меморіальні дошки тощо), з подальшим розміщенням інформації про ці локації на віртуальній карті.

- систематичне створення нового контенту для [ютуб-каналу Педагогічного музею України](#) за такими темами: історія освіти, знаменні і пам'ятні дати у галузі освіти, фонди музею та ін.

Як учитель може використовувати онлайн-проекти, а також інші віртуальні ресурси Педагогічного музею України ті інших музеїв у роботі з учнями? Пропонуємо кілька варіантів завдань дослідницького характеру:

- давати різноманітні домашні завдання: наприклад, знайти улюблений експонат у музеї й розповісти про нього більше чи зробити проект у групі;

- давати завдання дослідити різні музеї і провести онлайн-екскурсію для всіх у класі тим музеєм, який найбільше сподобався;

- дати завдання учням дослідити сайти різних музеїв і зробити проект «Музей мого міста» чи «Музей моєї школи», у якому представити те, про що можна розповісти людям, які ніколи не були у вашому місті. Це також може бути «Музей мого класу», «Музей моєї родини» або навіть музей якогось навчального предмета – «Музей математики», «Музей української мови», «Музей біології» тощо. Для такого міні-музею можна зробити фото, презентацію чи обрати будь-який інший спосіб візуалізації;

- запропонувати учням створити дослідницький проєкт «Педагогічна мапа міста»: віднайти місцеві локації, пов'язані з іменами педагогів-земляків.

Підсумовуючи, підкреслимо, що онлайн-проєкти і загалом діяльність Педагогічного музею України у інтернет-просторі – це, по суті, музейна освіта. На нашу думку, музейна освіта – це насамперед якісний контент, залучення до процесу, обмін досвідом та задоволення. Якщо це виключно сухий виклад фактів, позбавлений всіх перерахованих вище компонентів, він просто не працюватиме і не принесе результатів. Відтак музейна освіта, яка реалізується через онлайн-проєкти музеїв, – це ще й соціалізація, емоції та радість.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Міхно О. Музейна педагогіка. Енциклопедія освіти / НАПН України; гол. ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2021. – С. 604.
2. Міхно О. Педагогічний музей України. Енциклопедія освіти / НАПН України; гол. ред. В.Г. Кремень. – Київ: Юрінком Інтер, 2021. – С. 736-737.
3. Міхно О., Матвійчук О. Передання культурно-освітнього досвіду засобами музейної педагогіки в умовах пандемії COVID-19. Музейна педагогіка в умовах пандемії COVID-19: збірник матеріалів доповідей учасників Всеукраїнського круглого столу, м. Київ, 27 травня 2021 р / за наук. ред. С.О. Довгого. – Київ: Національний центр «Мала академія наук України», 2021. – С. 193-197.
4. Селінджер Дж. Д. Ловець у житті / Пер. з англ. О. Логвиненко. – Харків: Фоліо, 2010.

УДК 001.82:331.546:7.071.4

В.Ф. Орлов, м. Київ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Проблема професійного становлення педагога вищої школі є предметом вивчення на методологічному, теоретичному та експериментальному рівнях. На методологічному й теоретичному рівнях вона тісно пов'язана передусім з необхідністю принципових змін в освіті, що викликана парадигмальною кризою і початком становлення нової педагогічної формації.

До 90-х років ХХ ст. методологічною основою вирішення проблем формування особистості висувалася діалектика взаємодії суб'єкта і об'єкта, суб'єктивного і об'єктивного в цьому процесі. Вітчизняна педагогічна наука виходила з того, що бажання людини не залежать від неї самої і не продиктовані її власною ідеєю, а зумовлені необхідністю пошуку найбільш оптимального способу існування. У той же час, зарубіжна методологія освіти враховувала методологічні засади, згідно з якими «дух незалежний, і в цій незалежності і лише в ній може бути розтлумачений істинно раціонально, істинно і радикальним чином науково».

На відміну від вітчизняної теорії і практики у західних країнах з розвинутою демократією були розроблені і впроваджувалися у практику персоналістичні теорії (гуманістичні, ліберальні, недирективні, органічні, пульсаційні, вільні, відкриті), які спираються на свободу та автономність особистості, на розвиток, осмислення і утвердження її «Я». Отже, у центр освітнього процесу ставлять людину, її цінності, особистісну свободу і активність.